

Ministerie van Justitie en Veiligheid

T.a.v. de Minister dhr. D.M. van Weel
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Nationale Politie

T.a.v. korpschef mevr. J.C. Knol
Nieuwe Uitleg 1
2514 BP Den Haag

Geachte heer Van Weel en mevrouw Knol,

Wij treden – samen met mr. W.H. Jebbink – op als advocaten van de klimaatbeweging Extinction Rebellion Nederland (XR). Namens cliënte berichten wij u als volgt.

XR is een beweging die veelvuldig actie voert om de overheid en vervuilende bedrijven te inspireren hun verantwoordelijkheid te nemen voor een eerlijke, leefbare wereld, onder meer door te pleiten voor klimaatrechtvaardigheid. Eén van de activiteiten van XR is het organiseren van vreedzame demonstraties.

Veel is reeds gerapporteerd over onnodig politiegeweld bij (ook) deze demonstraties.¹ Hardhandig politieoptreden tegen vreedzame demonstranten is problematisch. Nog zorgwekkender is dat klachten en aangiften zelden leiden tot maatregelen tegen de verantwoordelijke agenten, omdat hun identiteit niet kan worden achterhaald. Een van de oorzaken daarvan is het ontbreken van zichtbare individuele identificatietekens op politie-uniformen.

Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden bevestigde dit op 16 april 2026 in de beklagzaak van een XR-demonstrant.² Tijdens een vreedzame demonstratie van XR in Den Haag in 2023 liep hij een gebroken pols op doordat een agent tijdens zijn arrestatie een polsklem ('bokkenpoot') toepaste. Uit het voor politie en justitie beschikbare bewijsmateriaal volgde dat dit letsel tijdens de demonstratie was opgelopen. In het landelijke incidentregistratiesysteem van de politie stond daarnaast geregistreerd dat verschillende agenten tijdens de desbetreffende demonstratie polsklemmen hadden gebruikt. Na aangifte door de demonstrant zag het Openbaar Ministerie echter af van vervolging omdat de identiteit van de betrokken agent niet kon worden vastgesteld.³ Het daaropvolgende beklag werd om dezelfde reden afgewezen. Het Gerechtshof Arnhem-

¹ Zie het rapport van de Nationale ombudsman, '[Sta voor protest!](#)', 26 mei 2026, par. 4.4 en de daarin genoemde bronnen, Amnesty International, '[Demonstratierecht onder druk](#)', november 2022, par. 6.2 en Amsterdam Encampment, '[Vanaf dit moment voelde het als een soort klopijcht](#)', 24 november 2024.

² Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 16 april 2026, ECLI:NL:GHARL:2026:2506.

³ Zie de sepotbeslissing die als [bijlage 1](#) bij deze brief gaat.

Leeuwarden overwoog daarbij uitdrukkelijk dat het ontbreken van zichtbare politie-identificatietekens een belemmering vormde voor het onderzoek.⁴

Een vergelijkbaar geval is dat van een demonstrante die tijdens een XR-demonstratie in Rotterdam in 2025 door een ME'er met een wapenstok op het hoofd werd geslagen, waardoor zij een hersenschudding opliep. Na aangifte was ook in haar zaak de uitkomst van het politieonderzoek dat de verantwoordelijke agent niet kon worden achterhaald.⁵

De Nationale ombudsman verklaarde daarnaast in 2023 klachten gegrond van een XR-demonstrante over onbehoorlijke bejegening door gemaskerde agenten tijdens een demonstratie in Zeist. De agent die disproportioneel geweld had toegepast bij de aanhouding bleef ondanks politieonderzoek onbekend.⁶

Deze zaken tonen aan dat het gebrek aan persoonlijke identificatienummers of naamplaatjes effectief onderzoek naar disproportioneel geweld en ander onrechtmatig politieoptreden belemmert. Daarbij zij vooropgesteld dat, in gevallen waarin demonstranten een melding doen van disproportioneel geweld, de daarbij betrokkenen politieambtenaren niet bereid zijn vrijwillig naar voren te stappen ter erkenning van die betrokkenheid. De politie is verplicht zich op verzoek te identificeren, maar ook die norm biedt in de praktijk onvoldoende waarborgen voor effectief onderzoek naar aanleiding van aangiften of politiekachten. XR beschikt over gedocumenteerde voorbeelden van agenten die, in strijd met artikel 2b van de Ambtsinstructie, verzoeken van demonstranten om hun dienstnummer te verstrekken weigeren of negeren. Bovendien hebben demonstranten niet altijd de mogelijkheid om op het moment van een incident met de politie naar het dienstnummer van een agent te vragen.

Het gevolg van het ontbreken van zichtbare individuele identificatietekens is dat agenten niet persoonlijk ter verantwoording kunnen worden geroepen voor onrechtmatig politieoptreden. Dat is niet alleen vanuit strafrechtelijk perspectief onaanvaardbaar, maar heeft ook een *chilling effect* op de bereidheid van het publiek om aan demonstraties deel te nemen. Daarnaast tast dit het publieke vertrouwen in de politie aan, dat in hoge mate afhankelijk is van transparantie over politieoptreden en van een effectieve klachtenprocedure over dat optreden.

Het ontbreken van individuele identificatietekens levert een schending van fundamentele rechten van slachtoffers van onnodig politiegeweld op. Het recht op vreedzaam protest wordt beschermd door de Grondwet (artikel 9 GW) en door verschillende internationale verdragen (waaronder artikel 11 EVRM en 21 IVBPR). Deze verdragen waarborgen ook andere fundamentele rechten als het recht op leven (artikel 2 EVRM en artikel 6 IVBPR) en het verbod op foltering en mishandeling (artikel 3 EVRM en artikel 7 IVBPR).

Het Europees hof voor de rechten van de mens (EHRM) heeft uitgemaakt dat verdragsbepalingen zoals artikel 2 en 3 EVRM ook procedurele verplichtingen voor verdragsstaten omvatten. Deze worden geschonden wanneer landen niet voorzien in onafhankelijke en effectieve mechanismen voor het onderzoek naar politiegeweld.⁷ Onderzoek is volgens het EHRM alleen effectief als dit kan leiden naar de identificatie en bestraffing van de

⁴ Zie beschikking van het gerechtshof (voetnoot 2): “Daarbij komt dat anders dan door te vragen naar het dienstnummer niet achterhaald kan worden (bijvoorbeeld door herkenbare en identificerende kenmerken op het uniform) wie de betrokken agent is geweest.”

⁵ Zie [bijlage 2](#).

⁶ Zie [bijlage 3](#).

⁷ EHRM 15 mei 2007, nr. 52391/99, *Ramsahai e.a./Nederland*.

verantwoordelijke personen.⁸ In verschillende zaken heeft het EHRM geoordeeld dat het ontbreken van zichtbare identificatietekens, onder andere tijdens demonstraties en huisarrestaties, effectief onderzoek belemmert. Zo ontstaat feitelijke straffeloosheid (*virtual impunity*) voor de betrokken agenten.⁹

Zichtbare individuele identificatietekens dienen ook ter waarborging van het demonstratierecht. Volgens het VN-Mensenrechtencomité volgt uit artikel 21 IVBPR dat agenten in uniform tijdens demonstraties *altijd* een duidelijk herkenbare vorm van identificatie moeten dragen:

*'To enhance effective accountability, uniformed law enforcement officials should always display an easily recognizable form of identification during assemblies.'*¹⁰

Dit volgt ook uit artikel 3 lid 8 van het Verdrag van Aarhus. Die bepaling verplicht staten om *climate defenders* te beschermen tegen belemmeringen bij hun betrokkenheid bij onder andere vreedzaam milieuprotest. De VN-Speciaal Rapporteur onder het Aarhus-verdrag heeft hiervoor richtlijnen opgesteld (*Guidelines on the Right to Peaceful Environmental Protest and Civil Disobedience*¹¹). Daarin wordt handhavingsautoriteiten uitdrukkelijk voorgeschreven ervoor te zorgen dat agenten in uniform altijd een zichtbare en herkenbare vorm van identificatie dragen:

*'12. Law enforcement authorities should (...) require all uniformed officials to wear a visible and reconigzable form of identification at all times.'*¹²

Kortom, Nederland heeft op grond van bindende verdragen *een verplichting* om te voorzien in zichtbare individuele identificatie van politieagenten, in ieder geval bij demonstraties.

Dat is overigens ook in het belang van de politie. Klachtenprocedures vergen nu vaak veel tijd en capaciteit van de politie, met name wanneer er sprake is van grootschalige inzet van agenten. Zichtbare identificatietekens zullen de afhandeling van klachten versnellen en aanzienlijk verbeteren. Bovendien zal dit agenten een extra prikkel geven om binnen de grenzen van hun bevoegdheden te blijven, wat naar verwachting zal leiden tot minder klachten.

Zichtbare individuele identificatie kan op relatief eenvoudige wijze worden gerealiseerd, bijvoorbeeld met een duidelijk leesbaar nummer op helm en/of borst. In Nederland zijn door de jaren heen op landelijk en lokaal niveau verschillende initiatieven geweest hiervoor, waaronder van de Nationale ombudsman. Deze stuitten telkens op weerstand van de politie en werden met een summiere verwijzing naar veiligheidsrisico's van de hand gewezen.¹³ Maar er is nooit een

⁸ EHRM 28 september 2014, nr. 23380/09, *Bouyid/België*; EHRM 1 april 2004, nr. 59584/00 *Rivas/Frankrijk*, EHRM 8 oktober 2019, nr. 21388/15 *Almasi/Servië*; EHRM 13 december 2012, nr. 39630/09, *El-Masri/Macedonië*.

⁹ EHRM 11 oktober 2011, nr. 42697/05, *Hristovi/Bulgarije*; EHRM 4 juni 2013, nr. 9049/06, *Ulusoy/Turkije*; EHRM 23 juli 2013, nr. 42606/05, *Izci/Turkije*; EHRM 22 juli 2014, nr. 50275/08, *Atakaya/Turkije* en EHRM 9 november 2017, nr. 4724/15, *Hentschel & Stark/Duitsland*.

¹⁰ UN Human Rights Committee, '[General comment No. 37 \(2020\) on the right of peaceful assembly \(article 21\)](#)', CCPR/C/GC/37, nr. 89.

¹¹ Michel Forst, UN Special Rapporteur on Environmental Defenders under the Aarhus Convention, '[Guidelines on the Right to Peaceful Environmental Protest and Civil Disobedience](#)', oktober 2025.

¹² Zie *operational principle* 12.20 (b) (p. 24 en 29). Daarnaast is als *operational principle* 12.18 opgenomen dat handhavingsautoriteiten effectieve klachtenmechanismen moeten bieden aan milieuactivisten die slachtoffer zijn van onder andere disproportioneel politiegeweld en andere mensenrechtenschendingen.

¹³ Zie o.a. <https://www.rijnmond.nl/nieuws/47160/politiebond-tegen-herkenning-me-ers> over het [voorstel van de Nationale Ombudsman in 2006](#) tot het invoeren van individuele herkenningsnummers voor de Mobiele Eenheid. Dit voorstel vond destijds veel steun in de Tweede Kamer.

empirische onderbouwing gegeven voor deze vermeende veiligheidsrisico's. Het argument is ook moeilijk vol te houden wanneer men naar de situatie in het buitenland kijkt.

In de ons omringende landen is al jarenlang sprake van zichtbare individuele identificatie. Zo dragen in Denemarken alle agenten in uniform al sinds 2016 een uniek identificatienummer, ingevoerd op initiatief van het Deense Ministerie van Justitie in samenwerking met onder andere de politieautoriteiten.¹⁴ Ook in onder andere België,¹⁵ Frankrijk,¹⁶ het Verenigd Koninkrijk,¹⁷ Spanje,¹⁸ sommige deelstaten van Duitsland¹⁹ en Tsjechië²⁰ bestaat er een plicht voor de politie om zichtbaar een naamplaatje of individueel identificatienummer te dragen.

Door het ontbreken van zichtbare individuele identificatietekens op politie-uniformen schendt Nederland structureel zijn internationale verplichtingen. Zoals de in deze brief genoemde voorbeelden laten zien, heeft dit onaanvaardbare gevolgen. Dit moet veranderen. Wij verzoeken de Staat daarom, met kracht van sommatie, uiterlijk **binnen vier weken na dagtekening van deze brief**, schriftelijk:

- a) te erkennen dat de Staat gehouden is ervoor zorg te dragen dat politiefunctionarissen zichtbare individuele identificatietekens dragen, in ieder geval bij de inzet van de politie bij demonstraties;
- b) aan te geven op welke wijze de Staat dit gaat bewerkstelligen, bijvoorbeeld door formele wetgeving of lagere regelgeving;
- c) aan te geven binnen welke termijn de Staat verwacht dat dit redelijkerwijs tot stand kan worden gebracht en welke concrete stappen daarvoor zullen worden gezet;
- d) te bevestigen dat de Staat de intentie heeft om dit traject zo spoedig mogelijk af te ronden, liefst voor het einde van 2026; en
- e) te bevestigen dat zij XR schriftelijk op de hoogte zal houden van de inhoud en voortgang van dit traject.

De politie verzoeken wij, met kracht van sommatie, **uiterlijk binnen vier weken na dagtekening van deze brief**, schriftelijk te bevestigen dat zij haar medewerking zal verlenen aan dit traject.

Indien niet tijdig of volledig aan bovenstaande verzoeken tegemoet wordt gekomen zal XR deze kwestie aan de rechter voorleggen.

¹⁴ Zie onder andere de website van de Deense politie (<https://politi.dk/om-politiet/virksomheden/distinktioner-id-og-markering>), naar het Nederlands vertaald: "Agenten in uniform dragen bovendien een uniek nummer en insigne dat hun rang aangeeft".

¹⁵ Artikel 41 van de [Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt](#): "(...)Politieambtenaren en politieagenten in uniform dragen een naamplaatje dat op zichtbare en leesbare wijze is aangebracht op een welbepaalde plaats van hun uniform. (...)".

¹⁶ Artikel [R-434-15 van de Franse Code de la Sécurité Intérieure](#), nader uitgewerkt in artikel 2 van het [Besluit van 24 december 2013](#), dat voorschrijft dat agenten in uniform een individueel identificatienummer moeten dragen. In 2023 oordeelde de hoogste Franse bestuursrechter dat dit nummer tijdens demonstraties zichtbaarder moet worden gedragen ([Conseil d'État, Assemblée, 11/10/2023, nr. 467771](#)).)

¹⁷ Vgl. A. Ambrosi, *Individual Identification Codes on Anti-riot Police Gear: a Step Forward Towards Accountability*, European Student Think Tank, 2025.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem; bijvoorbeeld artikel 2 van de [Geschäftsweisung ZSE Nr. 2/2009 über das Tragen von Namensschildern](#), een dienstinstructie van de politiechef in de deelstaat Berlijn van 26 november 2010.

²⁰ Paragraaf 12 lid 1 van de [Zákon č. 273/2008 Sb.](#) (in het Engels: 'Act. No 273 / 2008 Coll. - Law on the Police of the Czech Republic') waarin staat dat een politieagent bij de uitvoering van een taak een duidelijk zichtbaar identificatienummer moet dragen.

Wij treden graag met u in overleg hierover.²¹

Hoogachtend,
mede namens mr. W.H. Jebbink (advocaat bij Jebbink Soeteman Advocaten),

O.M.B.J. Volgenant
advocaat

S. Said
advocaat

Bijlagen:

1. Sepotbeslissing van de officier van justitie van 12 maart 2024
2. Beslissing van de politie-eenheid Rotterdam van 16 november 2025
3. Beslissing van de Nationale ombudsman van 20 juni 2023

²¹ Dit is een uitnodiging tot overleg in de zin van artikel 3:305a lid 3 sub c BW.